

[Uz Sākumlapu](#) > ... > [Ģimenes Lietas Un Mantojums](#) > [Laulības Šķiršana Un Laulāto Atšķiršana](#) > [Germany](#)

Laulības šķiršana un laulāto atšķiršana

Saturu nodrošina

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Kādi ir priekšnoteikumi, lai laulība varētu tikt šķirta?

Saskaņā ar Civillkodeksa (*Bürgerliches Gesetzbuch*) 1564. panta pirmo teikumu laulību var šķirt tikai ar tiesas lēmumu pēc viena vai abu laulāto pieteikuma.

Laulību var šķirt, ja tās saglabāšana nav iespējama (Civillkodeksa 1565. panta 1. punkta pirmais teikums). Uzskata, ka laulības saglabāšana nav iespējama, ja laulātie vairs nedzīvo kopā un ja nav sagaidāms, ka laulātie turpinās kopdzīvi (Civillkodeksa 1565. panta 1. punkta otrais teikums). Šādā gadījumā izšķiroša nozīme ir laulības pašreizējam stāvoklim un nākotnes izredzēm. Ja laulātie vēl nav dzīvojuši atsevišķi vienu gadu, laulību var šķirt tikai tad, ja laulības turpināšana radītu nepamatotas grūtības prasītājam tādu iemeslu dēļ, kas saistīti ar otra laulātā personu (Civillkodeksa 1565. panta 2. punkts). Likumdevējs ir noteicis šādus neapstrīdamus pieņēmumus par to, kādos gadījumos laulības saglabāšanu uzskata par neiespējamu:

- laulātie jau gadu dzīvo atsevišķi, un abi laulātie iesniedz laulības šķiršanas pieteikumu vai atbildētājs piekrīt laulības šķiršanai (Civillkodeksa 1566. panta 1. punkts);
- laulātie jau trīs gadus dzīvo atsevišķi (Civillkodeksa 1566. panta 2. punkts).

Uzskata, ka laulātie dzīvo atsevišķi, ja viņiem nav kopīgas māsaimniecības un ir skaidrs, ka viens no laulātajiem nevēlas veidot šādu māsaimniecību, jo atsakās no kopdzīves (Civillkodeksa 1567. panta 1. punkta pirmais teikums).

2 Kādos gadījumos laulība var tikt šķirta?

Vienīgais Vācijas tiesību aktos atzītais laulības šķiršanas pamats ir laulības saglabāšanas neiespējamība. Laulības šķiršana nenotiek viena laulātā vainas dēļ.

3 Kādas ir laulības šķiršanas tiesiskās sekas attiecībā uz:

3.1 laulāto personiskajām attiecībām (piemēram, attiecībā uz uzvārdu)?

Šķirtais laulātais saglabā laulības uzvārdu (Civillkodeksa 1355. panta 5. punkta pirmais teikums). Iesniedzot paziņojumu dzimtsarakstu reģistram, laulātie var pāriet uzvārdā, kāds viņiem bija dzimšanas brīdī, vai uzvārdā, kāds viņiem bijis līdz laulības uzvārda noteikšanai, vai pievienot laulības uzvārdam (pirms vai pēc tā) uzvārdu, kāds viņiem bija dzimšanas brīdī, vai uzvārdu, kāds viņiem bijis līdz laulības uzvārda noteikšanai (Civillkodeksa 1355. panta 5. punkta otrais teikums).

3.2 laulāto mantas sadales jautājumiem?

3.2.1 Mājokļa un māsaimniecības priekšmetu sadale:

Principā atbilstoši Civillkodeksa 1568.a pantam pēc laulības šķiršanas piemēro turpmāk izklāstītos nosacījumus. Laulātais, kurš ir vairāk atkarīgs no mājokļa, var pieprasīt, lai otrs laulātais nodod viņam mājokli. Šajā saistībā ir

jāņem vērā mājsaimniecībā dzīvojošo bērnu intereses un abu laulāto apstākļi; tomēr sadale var notikt arī saskaņā ar taisnīguma principu citu iemeslu dēļ.

Īrēta mājokļa gadījumā laulātais, kuram tiek nodots mājoklis, pievienojas īres attiecībām, ko nodibinājis laulātais, kuram ir pienākums nodot mājokli otram laulātajam, vai viens pats turpina īres attiecības, ko nodibinājuši abi laulātie (Civilkodeksa 1568.a panta 3. punkts).

Ja mājoklis ir īpašumā, piemēro šādus nosacījumus:

- ja tikai viens no laulātajiem, individuāli vai kopā ar trešo personu, ir bijušā mājokļa īpašnieks, otrs laulātais var pieprasīt tā nodošanu tikai izņēmuma gadījumos, jo īpaši, ja tas ir nepieciešams, lai izvairītos no netaisnīgām grūtībām (Civilkodeksa 1568.a panta 2. punkts);
- ja mājoklis kopīgi pieder abiem laulātajiem, piemēro Civilkodeksa 1568.a panta sākumā minētos principus.

Abos gadījumos gan laulātajam, kam ir tiesības uz mājokļa piešķiršanu, gan personai, kurai ir tiesības pārņemt īres attiecības, ir tiesības pieprasīt īres attiecību nodibināšanu uz vietējiem apstākļiem atbilstošiem nosacījumiem.

Attiecībā uz mājsaimniecības priekšmetiem ir jānošķir priekšmeti, kas pieder abiem laulātajiem, un priekšmeti, kas pieder tikai vienam no laulātajiem. Saskaņā ar Civilkodeksa 1568.b pantu laulātais, kurš ir vairāk atkarīgs no kopīgi piederošo mājsaimniecības priekšmetu izmantošanas, var pieprasīt, lai otrs laulātais piešķir un nodod viņam mājsaimniecības priekšmetus. Tāpat kā kopīga mājokļa gadījumā (Civilkodeksa 1568.a pants), ir jāņem vērā mājsaimniecībā dzīvojošo bērnu intereses un laulāto apstākļi, turklāt piešķiršanā un nodošanā var ievērot taisnīguma principu arī citu iemeslu dēļ.

Juridiskās sekas ir šādas:

- kopīpašumā esošu mājsaimniecības priekšmetu gadījumā laulātais, kurš nodod īpašumtiesības uz mājsaimniecības priekšmetiem saskaņā ar Civilkodeksa 1568.b panta 1. punktu, var pieprasīt atbilstošu kompensāciju par to (Civilkodeksa 1568.b panta 3. punkts);
- Otram laulātajam nav tiesību uz mājsaimniecības priekšmetiem, kas pieder tikai pirmajam laulātajam.

3.2.2 Laulības laikā iegūtās mantas sadale:

Saskaņā ar Vācijas tiesību aktiem starp laulātiem pastāv mantiskās attiecības — kopdzīves laikā iegūtās mantas kopība, ja vien viņi ar laulības līgumu nav vienojušies citādi (Civilkodeksa 1363. panta 1. punkts). Laulāto attiecīgā manta nekļūst par viņu kopīgo mantu. Tomēr saskaņā ar Civilkodeksa 1363. panta 2. punkta otro teikumu kopdzīves laikā iegūto mantu izlīdzina, ja kopdzīves laikā iegūtās mantas kopība beidzas.

Laulības šķiršanas gadījumā kopdzīves laikā iegūto mantu izlīdzina saskaņā ar Civilkodeksa 1373.–1390. pantu.

Kopdzīves laikā iegūtā manta ir apjoms, par kādu laulātā galīgā manta pārsniedz sākotnējo mantu (Civilkodeksa 1373. pants).

“Sākotnējā manta” ir manta, kas pieder laulātajam mantisko attiecību sākumā pēc saistību atskaitīšanas (Civilkodeksa 1374. panta 1. punkts). Saskaņā ar Civilkodeksa 1374. panta 2. punktu tā ietver (pēc saistību atskaitīšanas) mantu, ko laulātais iegūst pēc mantisko attiecību sākuma un laulības laikā, nāves rezultātā vai saistībā ar nākotnes mantojuma tiesībām, dāvinājuma vai avansa veidā, ciktāl šādos apstākļos tos neuzskata par ienākumiem (“privilēģēta sākotnējā manta”).

“Galīgā manta” ir manta, kas pieder laulātajam mantisko attiecību beigās pēc saistību atskaitīšanas (Civilkodeksa 1375. panta 1. punkts). Aprēķinot galīgo mantu, neņem vērā “apzinātus mantas samazinājumus”. Tas nozīmē, ka galīgo mantu palielina par apjomu, par kādu manta tika samazināta šāda apzināta mantas samazinājuma rezultātā (Civilkodeksa 1375. panta 2. punkts). Attiecīgais atskaites datums galīgās mantas vērtības aprēķināšanai ir diena, kad laulības šķiršanas pieteikums iesniegts tiesā (Civilkodeksa 1384. pants).

Saskaņā ar Civilkodeksa 1378. panta 1. punktu, ja viena laulātā kopdzīves laikā iegūtā manta pārsniedz otra laulātā kopdzīves laikā iegūto mantu, tad puse no pārsnieguma pienākas otram laulātajam kā izlīdzināšanas prasījums, kas izmaksājams kā naudas summa.

Izņēmuma gadījumos un pēc kreditora pieteikuma ģimenes lietu tiesa var izdot rīkojumu nodot atsevišķu mantu laulātajam, kuram ir tiesības uz izlīdzināšanu (Civilkodeksa 1383. pants). Tomēr tas ir iespējams tikai šādos gadījumos:

- tas ir nepieciešams, lai novērstu būtisku netaisnību pret laulāto, kuram ir tiesības uz izlīdzināšanu, un
- tas ir pamatoti attiecībā pret personu, kurai jāmaksā izlīdzināšanas prasījums.

Šīs nodotās mantas vērtību atskaita no izlīdzināšanas prasījuma.

Civilkodeksa 1373.–1390. panta noteikumus par kopdzīves laikā iegūtās mantas izlīdzināšanu nepiemēro, ja laulātie notariāli ir izvēlējušies kādu no šādiem mantisko attiecību variantiem (Civilkodeksa 1410. pants):

- mantas šķirtība (Civilkodeksa 1414. pants);
- laulāto mantas kopība (Civilkodeksa 1415.–1518. pants);
- izvēles variants — kopdzīves laikā iegūtās mantas kopība (Civilkodeksa 1519. pants).

3.2.3 Ietekme uz laulāto pensiju tiesībām

Pensiju tiesības, ko laulātie ieguvuši laulības laikā (piemēram, tiesības uz pabalstiem no valsts obligātās pensiju shēmas, izdienas pensiju shēmas, profesionālās grupu pensiju shēmas, arodpensiju shēmas vai no privātām vecuma un invaliditātes pensiju shēmām), laulību šķīrot, katrā gadījumā sadala uz pusēm, izmantojot pensijas tiesību izlīdzināšanu. Tādējādi tiek nodrošināts, ka abiem laulātajiem vienādās daļās pieder tiesības, ko viņi ieguvuši laulības laikā, un ka katrs laulātais saņem neatkarīgas pensijas tiesības.

3.3 nepilngadīgajiem bērniem?

3.3.1 Vecāku atbildība

Ja vecākiem ir kopīga aizgādība pār bērnu, tā turpinās arī pēc laulības šķiršanas. Izņemot gadījumus, kad pastāv apdraudējums bērnam, tiesa neizskata jautājumu par vecāku aizgādību, izņemot, ja viens no vecākiem ģimenes lietu tiesā pieprasa sev vienīgajam piešķirt bērna aizgādības tiesības vai daļu no bērna aizgādības tiesībām. Šāda prasība ir jāapmierina, ja otrs vecāks piekrīt un tam neiebilst bērns, kurš ir vismaz 14 gadus vecs, vai ja kopīgu bērna aizgādības tiesību atcelšana vai nodošana prasītājam ir bērna interesēs (sk. Civilkodeksa 1671. panta 1. punktu).

Bērnam ir tiesības uz saskarsmi; abiem vecākiem ir tiesības un pienākums kontaktēties ar bērnu (Civilkodeksa 1684. panta 1. punkts). Vācijas tiesību normās ir pieņemts, ka bērna interesēs ir saglabāt saskarsmi ar abiem vecākiem. Minētais noteikums ir piemērojams neatkarīgi no bērna aizgādības tiesību piešķiršanas. Saskarsmi parasti nosaka tikai tiesa pēc laulāto atšķiršanas vai laulības šķiršanas, ja viena no tiesvedības pusēm šajā saistībā ir iesniegusi attiecīgu pieteikumu. Tomēr tiesa var arī noteikt saskarsmes kārtību *ex officio*, ja tas ir nepieciešams ar bērna labklājību saistītu iemeslu dēļ.

3.3.2 Tiesības uz uzturlīdzekļiem

Vecākiem ir jāuztur savi bērni (Civilkodeksa 1601. pants). Bērniem ir tiesības tikt uzturētiem, ja viņi paši nav spējīgi sevi uzturēt (Civilkodeksa 1602. pants). Vecāku pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus ir atkarīgs no viņu spējām tos maksāt (Civilkodeksa 1603. pants). Tomēr vecāku pienākums maksāt uzturlīdzekļus par mājsaimniecībā dzīvojošajiem bērniem, kas ir nepilngadīgi vai jaunāki par 21 gadu, tiek interpretēts plašā nozīmē, proti, attiecībā uz maksātspēju tiek ņemti vērā iespējamie ienākumi, nevis tikai ienākumi, kas ir pieejami (Civilkodeksa 1603. panta 2. punkts). Parasti vecākiem ir jāmaksā par savu bērnu uzturēšanu proporcionāli savam ienākumu līmenim un finanšu stāvoklim. Tomēr tas vecāks, kurš pieskata bērnu, savu uzturēšanas pienākumu parasti izpilda, rūpējoties par bērnu un uzaudzinot viņu (Civilkodeksa 1606. panta 3. punkts). Tāpēc pēc vecāku laulības šķiršanas pienākums maksāt uzturlīdzekļus parasti ir tikai tam vecākam, kura mājsaimniecībā bērns nedzīvo (Civilkodeksa 1612.a panta 1. punkta pirmais teikums).

Bērna uzturēšana ietver visu to, kas nepieciešams bērna dzīvei, tostarp izmaksas par atbilstīgu izglītību (Civilkodeksa 1610. pants).

3.4 pienākumu maksāt uzturlīdzekļus (uzturēt) bijušam laulātajam?

Katrs laulātais pēc laulības šķiršanas pats rūpējas par sevi (Civilkodeksa 1569. pants). Viņiem jācenšas iegūt atbilstīgus līdzekļus ar savu darbu (Civilkodeksa 1574. panta 1. punkts). Ja tas ir nepieciešams, lai varētu atrast pienācīgu algotu darbu, viņiem jāiegūst attiecīga izglītība, jāapgūst tālākapmācība vai jāpār kvalificējas, ja ir sagaidāms, ka izglītība tiks veiksmīgi pabeigta (Civilkodeksa 1574. panta 3. punkts).

Tomēr šķirtais laulātais ir tiesīgs pieprasīt uzturlīdzekļus šādos gadījumos:

- ja ir paredzams, ka laulātais nebūs spējīgs strādāt algotu darbu, jo viņš pieskata bērnu, kas ir abu vecāku aizgādībā (Civilkodeksa 1570. pants), vai slimības vai cita fiziska vai garīga trūkuma, vai savas fiziskās vai psihiskās spējas ierobežojumu dēļ (Civilkodeksa 1572. pants);
- ja ir paredzams, ka laulātais neturpinās strādāt algotu darbu, jo viņš noteiktā laikā, jo īpaši laulības šķiršanas laikā vai beidzoties laulāto bērna aprūpei vai audzināšanai, būs sasniedzis konkrētu vecumu (Civilkodeksa 1571. pants);
- ja ir paredzams, ka šķirtais laulātais iegūs izglītību, apgūs tālākapmācību vai pār kvalificēsies, lai novērstu trūkumus viņa izglītībā vai laulības izraisītas grūtības; viņam jāsaņem izglītība, tālākapmācība vai pār kvalifikācija, cik drīz vien iespējams, lai atrastu atbilstošu algotu darbu, kas nodrošinās iztiku ilgtermiņā, un ir sagaidāms, ka izglītība tiks veiksmīgi pabeigta (Civilkodeksa 1575. pants);
- ja laulātais nespēj atrast atbilstīgu algotu darbu pēc laulības šķiršanas (Civilkodeksa 1573. panta 1. punkts);
- ja ir paredzams, ka laulātais nestrādās algotu darbu citu pamatotu būtisku iemeslu dēļ, un būtu pār lieku netaisnīgi uzturlīdzekļus atteikt, ņemot vērā abu laulāto intereses (Civilkodeksa 1576. pants);
- ja ienākumi no atbilstīga algota darba nav pietiekami, lai pilnībā segtu uzturēšanas izmaksas (Civilkodeksa 1573. panta 2. punkts).

Uzturlīdzekļu līmeni nosaka, ņemot vērā laulāto dzīves apstākļus, izmaksas par atbilstīgu veselības apdrošināšanu un aprūpi, kā arī — konkrētos apstākļos — vecumu un ienākumu gūšanas iespējas (Civilkodeksa 1578. pants). Ja laulātais, kuram ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus, tos nespēj nodrošināt tai pusei, kurai tie pienākas, savu ienākumu līmeņa un finansiālā stāvokļa dēļ, nekaitējot sevis uzturēšanai, šai personai ir jānodrošina uzturlīdzekļi tikai tādā apmērā, kas tiek uzskatīts par samērīgu, ņemot vērā šķirto laulāto vajadzības, ienākumu gūšanas iespējas un finanšu stāvokli (Civilkodeksa 1581. panta pirmais teikums). Jebkurā gadījumā ir jā saglabā tā laulātā vajadzības, kuram ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus, un šo vajadzību pamatā ir laulāto dzīves apstākļi.

Uzturlīdzekļus var samazināt un/vai to maksāšanas ilgumu var ierobežot, ja prasīto uzturlīdzekļu maksāšanas turpināšana bez ierobežojumiem būtu netaisnīga (Civilkodeksa 1578.b pants). Iespēja samazināt uzturlīdzekļus / ierobežot to maksāšanas ilgumu, kas noteikts Civilkodeksa 1578.b pantā, jo īpaši attiecas uz Civilkodeksa 1570.-1573. pantu. Saskaņā ar Civilkodeksa 1570. pantu taisnīguma apsvērumu dēļ, lai pagarinātu uzturlīdzekļu maksāšanas ilgumu par bērna aprūpi pēc bērna trešās dzimšanas dienas ar bērnu vai vecākiem saistītu iemeslu dēļ, ir jāievēro īpašs termiņš.

Veicot novērtējumu saskaņā ar Civilkodeksa 1578.b pantu, jāņem vērā laulāto bērna intereses, par kurām atbildīgs laulātais, kurš ir tiesīgs saņemt uzturlīdzekļus aprūpei vai audzināšanai. Turklāt jāņem vērā, cik lielas ir laulības izraisītās grūtības attiecībā uz laulātā iespēju gādāt par savu iztiku. Grūtības pastāv, ja ienākumi, ko gūst laulātais, kurš ir tiesīgs saņemt uzturlīdzekļus, ir mazāki, nekā tie būtu bijuši gadījumā, ja laulības nebūtu. Saskaņā ar Civilkodeksa 1578.b panta 1. punkta trešo teikumu šādu grūtību cēlonis var būt it īpaši bērnu aprūpes pienākumi un mājāsaimniecības pārvaldības organizācija, kā arī algots darbs. Novērtējot laulības radītās grūtības, visaptverošajā novērtējumā jāņem vērā visi konkrētās lietas apstākļi, tostarp laulības ilgums.

4 Kādā ir nozīme jēdzienam “laulāto atšķiršana”?

Laulātie var dzīvot atsevišķi, ja viņi to vēlas, neveicot īpašas formalitātes. Civilkodeksa 1361.-1361.b pantā ir ietverti noteikumi par dzīvošanas atsevišķi ilgumu (sk. 6. jautājumu).

5 Kādi ir priekšnoteikumi laulāto atšķiršanai?

Jābūt izpildītam nosacījumam, ka laulātie dzīvo atsevišķi. Uzskata, ka laulātie dzīvo atsevišķi, ja viņiem nav

kopīgas mājsaimniecības un ir skaidrs, ka viens no laulātajiem nevēlas veidot šādu mājsaimniecību, jo atsakās no kopdzīves. Laulāto attiecības vairs nepastāv arī tad, ja laulātie dzīvo atsevišķi laulāto dzīvesvietā (Civilkodeksa 1567. panta 1. punkts).

6 Kādas ir laulāto atšķiršanas tiesiskās sekas?

Ja laulātie dzīvo atsevišķi vai ja viens no viņiem plāno dzīvot atsevišķi, viens laulātais var pieprasīt, lai otrs piešķir tam laulāto kopīgo mājokli vai tā daļu tikai pirmā laulātā izmantošanai, ja tas ir nepieciešams, lai novērstu pārmērīgas grūtības (Civilkodeksa 1361.b pants). Ja laulātais, kas ir saņēmis šo pieprasījumu, prettiesiski un ar nodomu rada otram laulātajam fizisku kaitējumu, kaitējumu veselībai vai brīvības zaudējumu vai prettiesiski draud izdarīt šādu kaitējumu vai zaudējumu, vai rada draudus otra laulātā dzīvībai, kopīgo dzīvesvietu parasti piešķir izmantošanai tikai vienam laulātajam.

Mājsaimniecības priekšmetu sadalīšana var tikt regulēta arī tad, ja laulātie dzīvo atsevišķi (Civilkodeksa 1361.a pants). Katrs laulātais var pieprasīt, lai otrs laulātais viņam nodotu pirmajai personai piederošos mājsaimniecības priekšmetus. Tomēr vienam laulātajam ir jāļauj otram laulātajam tos izmantot, ja otram laulātajam tie ir vajadzīgi savas jaunās atsevišķās mājsaimniecības uzturēšanai un ja šāda nodošana ir taisnīga konkrētajos apstākļos (piemēram, veļasmašīnas nodošana tam laulātajam, ar kuru kopā dzīvo bērni). Mājsaimniecības priekšmetus, kas kopīgi pieder laulātajiem, sadala viņu starpā saskaņā ar taisnīguma principiem. Tomēr tas neietekmē īpašumtiesības uz mājsaimniecības priekšmetiem, ja vien laulātie nav vienojušies citādi.

Turklāt, kamēr laulātie dzīvo atsevišķi, viens laulātais var pieprasīt no otra laulātā uzturlīdzekļus, kas ir pietiekami, ņemot vērā laulāto dzīves līmeni, ienākumus un mantisko stāvokli, saskaņā ar Civilkodeksa 1361. pantu. Uzturlīdzekļu nodrošināšana laikā, kad laulātie ir atšķirti, ir laulāto solidaritātes rezultāts un ir paredzēta, lai nodrošinātu, ka laulātie nedzīvo trūkumā viņu atšķiršanas rezultātā. Turklāt tas arī paver laulātajiem iespēju atjaunot laulības dzīvi neatkarīgi no ekonomiskajiem ierobežojumiem. Tādējādi laulātie joprojām ir salīdzinoši lielā mērā atbildīgi viens par otru, tāpēc pastāv tikai ierobežotas prasības attiecībā uz ekonomisko neatkarību un pienākumu nopelnīt iztiku. Laulātais, kurš dzīvo atsevišķi, ir tiesīgs saņemt uzturlīdzekļus, ja šī persona nespēj apmierināt savas vajadzības ar saviem ienākumiem un mantu.

7 Kāda ir praktiskā nozīme jēdzienam “laulības atzīšanas par spēkā neesošu”?

Vācijas laulības un ģimenes tiesībās “laulības atzīšana par neesošu” kā tāda nepastāv.

Tomēr saskaņā ar Civilkodeksa 1303. panta otro teikumu laulība faktiski nevar tikt noslēgta ar personu, kas vēl nav sasniegusi 16 gadu vecumu. Šādos gadījumos ģimenes lietu tiesa var atzīt laulību par neesošu.

Laulību var atzīt par neesošu arī ar tiesas lēmumu pēc pieteikuma saņemšanas (Civilkodeksa 1313. pants un turpmākie panti).

Tiesvedība, kuras mērķis ir laulības atzīšana par neesošu vai laulības atzīšana par spēkā neesošu, praksē ir reti sastopama.

8 Kādos gadījumos laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu?

Pamati laulības atzīšanai par neesošu ir tiesību aktu pārkāpumi vai gribas trūkumi laulības noslēgšanā. Pilnīgs to saraksts ir sniegts Civilkodeksa 1314. pantā.

9 Kādas ir laulības neesamības tiesiskās sekas?

Laulība tiek šķirta, kad attiecīgais lēmums kļūst galīgs un saistošs (Civilkodeksa 1313. panta otrais teikums). Laulības atzīšanas par neesošu sekas tikai daļēji nosaka noteikumi par laulības šķiršanu (Civilkodeksa 1318. pantā minētajos gadījumos).

10 Vai pastāv alternatīvas ārpustiesas iespējas, kad, nevēršoties tiesā, var tikt atrisināti laulības šķiršanas jautājumi?

Laulības šķiršanas gadījumā vecākiem ir tiesības saņemt bērnu un jauniešu konsultāciju pakalpojumus no jauniešu labklājības biroja (Jugendamt). Konsultāciju mērķis ir palīdzēt vecākiem, kuri dzīvo atsevišķi vai kuru laulība ir šķirta, vienoties par nosacījumiem vecāku aizgādības īstenošanai tādā veidā, kas būtu bērna vai jaunieša interesēs. Vecākiem tiek sniegts atbalsts, pienācīgi iesaistot arī attiecīgo bērnu vai jauniešu, lai viņi varētu vienoties par plānu, kā rūpēties par bērnu vai jauniešu. Datubāze, kurā norādīti visi konsultāciju centri, atrodama tīmekļa vietnē <https://www.dajeb.de/>. Strīda atrisināšanu un miermīlīgu izlīgumu var panākt arī ar mediācijas palīdzību. Plašāka informācija par mediāciju ģimenes lietās pieejama tīmekļa vietnē <https://www.bafm-mediation.de/>.

11 Kur lai es iesniedzu pieteikumu (sūdzību) par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu? Kādas ir nepieciešamās formalitātes un kādus dokumentus ir nepieciešams pievienot pieteikumam?

Saskaņā ar Vācijas tiesību aktiem pastāv tikai laulības izbeigšanās (laulības šķiršana), laulības atzīšana par neesošu vai laulības starp pusēm esības vai neesības konstatēšana (121. pants Likumā par tiesvedību ģimenes lietās un bezstrīdus tiesvedību (*Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit*)).

Pieteikums laulības lietās parasti ir jāiesniedz vietējo tiesu (ģimenes lietu tiesu) ģimenes tiesību nodaļās (Tiesu konstitūcijas likuma (*Gerichtsverfassungsgesetz*) 23.b pants, Likuma par tiesvedību ģimenes lietās un bezstrīdus tiesvedību 111. panta 1. punkts un 121. pants). Ģeogrāfisko jurisdikciju nosaka, pamatojoties uz minētā likuma 122. pantu. Laulātajiem obligāti jāizmanto advokāts (Likuma par tiesvedību ģimenes lietās un bezstrīdus tiesvedību 114. pants).

12 Vai es varu saņemt juridisko palīdzību, lai segtu ar tiesvedības procesu saistītos izdevumus?

Persona, kuras personīgie un finansiālie apstākļi ir tādi, ka viņa nevar atļauties segt tiesas procesa izdevumus, vai kura var atļauties segt tikai daļu no izdevumiem vai segt tos tikai pa daļām, var pieteikties juridiskās palīdzības saņemšanai tiesvedībā ģimenes lietu tiesā. Šādu palīdzību apstiprina, ja ir sagaidāms, ka paredzētās juridiskās prasības vai aizstāvības rezultāts būs pozitīvs, un ja prasība vai aizstāvība nav ļaunprātīga. Šādi tiek nodrošināts, ka personām, kurām ir neizdevīgāks finansiālais stāvoklis, arī ir iespēja vērsties tiesā. Atkarībā no pieejamajiem ienākumiem vai mantas ar juridisko palīdzību pilnībā vai daļēji tiek segtas pašas puses samaksātās tiesas izdevumi. Juridiskās pārstāvības izmaksas sedz, ja advokātu piešķir tiesa. Plašāka informācija ir atrodama bukletā par juridisko palīdzību un konsultācijām "*Beratungshilfe und Prozesskostenhilfe*", kas pieejama Federālās tieslietu ministrijas tīmekļa vietnē <https://www.bmj.de/>.

13 Vai nolēmumu saistībā ar laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu ir iespējams pārsūdzēt?

Var pārsūdzēt lēmumu, ar kuru laulība pasludināta par šķirtu vai neesošu atbilstoši 58. pantam un turpmākajiem pantiem Likumā par tiesvedību ģimenes lietās un bezstrīdus tiesvedību. Nolēmumu par pārsūdzību pieņem Augstākā apgabaltiesa (*Oberlandesgericht*). Advokāta izmantošana atkal ir obligāta.

14 Kas man jādara, lai citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības neesamību varētu atzīt šajā dalībvalstī?

Uz lēmumiem, kas pieņemti tiesvedībā, kura uzsākta pirms 2022. gada 1. augusta, attiecas turpmāk norādītie noteikumi.

Šāds lēmums (izņemot, ja tas izdots Dānijā) tiek automātiski atzīts Vācijā saskaņā ar Padomes 2003. gada 27. novembra Regulu (EK) Nr. 2201/2003 (regula "Brisele IIa"), t. i., bez atsevišķa atzīšanas procesa. Saskaņā ar regulu "Brisele IIa" laulības šķiršanas, laulāto atšķiršanas vai laulības atzīšanas par neesošu procesam jābūt sāktam pēc 2001. gada 1. marta (izņēmumus skatīt regulas "Brisele IIa" 64. pantā). Uz vecākām lietām pārsvarā attiecas regulas "Brisele IIa" priekštece, t. i., regula "Brisele II".

Saskaņā ar Likuma par tiesvedību ģimenes lietās un bezstrīdus tiesvedību 107. pantu lēmumiem, kas pieņemti Dānijā, parasti ir vajadzīgs atsevišķs atzīšanas process.

Uz lēmumiem, kas pieņemti tiesvedībā, kura sāka 2022. gada 1. augustā vai vēlāk, attiecas turpmāk norādītie noteikumi.

Šāds lēmums (izņemot, ja tas izdots Dānijā) tiek automātiski atzīts Vācijā saskaņā ar Padomes 2019. gada 25. jūnija Regulu (ES) 2019/1111 (regula "Brisele IIb"), t. i., bez atsevišķa atzīšanas procesa.

Jānorāda, ka saskaņā ar regulu "Brisele IIb" automātiski tiek atzīti arī tādi 2022. gada 1. augustā vai vēlāk oficiāli sagatavoti vai reģistrēti publiski akti un vienošanās par laulības šķiršanas un laulāto atšķiršanas jautājumiem, kam ir juridiski saistošs spēks sākotnējā dalībvalstī.

15 Kurā tiesā man jāvēršas, lai celtu iebildumus pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības spēkā neesamības atzīšanu? Kāda ir procesuālā kārtība šajos gadījumos?

Uz lēmumiem, kas pieņemti tiesvedībā, kura uzsākta pirms 2022. gada 1. augusta, attiecas turpmāk norādītie noteikumi.

Ja ir piemērojama Padomes 2003. gada 27. novembra Regula (EK) Nr. 2201/2003, prasība par šāda lēmuma neatzīšanu parasti ir piekritīga vietējai tiesai (ģimenes lietu tiesai), kas atrodas tā rajona augstākās apgabaltiesas teritoriālajā jurisdikcijā, kurā:

- atbildētājs parasti dzīvo, vai
- ja šāda piekritība nepastāv — pastāv acīmredzama ieinteresētība lietas iznākumā vai ir vajadzīga aprūpe,
- vai — citos gadījumos — prasība ir piekritīga Pankovas (*Pankow*) Ģimenes lietu tiesai.

Lejassaksijā ir spēkā izņēmums, kas paredz, ka visas lietas, kas atbilst minētajiem kritērijiem, triju augstāko apgabaltiesu rajonu gadījumā ir piekritīgas Celles (*Celle*) Vietējai tiesai.

Piemēro procedūras noteikumus, kas paredzēti Starptautisko ģimenes tiesību procesa likumā redakcijā, kura piemērojama 2022. gada 31. jūlijā, kopā ar Likuma par tiesvedību ģimenes lietās un bezstrīdus tiesvedību un Civilprocesa kodeksa noteikumiem.

Jānorāda, ka tāda pati procedūra parasti attiecas arī uz pieteikumiem par oficiāli sagatavota vai reģistrēta publiska akta neatzīšanu vai reģistrētas vienošanās neatzīšanu lietās, kas saistītas ar laulības šķiršanu un laulāto atšķiršanu.

Uz lēmumiem, kas pieņemti tiesvedībā, kura sāka 2022. gada 1. augustā vai vēlāk, attiecas turpmāk norādītie noteikumi.

Ja ir piemērojama Padomes 2019. gada 25. jūnija Regula (ES) 2019/1111, prasība par šāda lēmuma neatzīšanu parasti ir piekritīga vietējai tiesai (ģimenes lietu tiesai), kas atrodas tā rajona augstākās apgabaltiesas teritoriālajā jurisdikcijā, kurā:

- atbildētājs parasti dzīvo tiesvedības uzsākšanas brīdī vai
- ja šāda piekritība nepastāv — pastāv acīmredzama ieinteresētība lietas iznākumā vai ir zināma vajadzība pēc aprūpes,
- vai — citos gadījumos — prasība ir piekritīga Pankovas (*Pankow*) Ģimenes lietu tiesai.

Lejassaksijā ir spēkā izņēmums, kas paredz, ka visas lietas, kas atbilst minētajiem kritērijiem, triju augstāko apgabaltiesu rajonu gadījumā ir piekritīgas Celles (*Celle*) Vietējai tiesai.

Piemēro procedūras noteikumus, kas paredzēti Starptautisko ģimenes tiesību procesa likumā, kopā ar Likuma par tiesvedību ģimenes lietās un bezstrīdus tiesvedību noteikumiem.

16 Kuru likumu tiesa piemēro laulības šķiršanas tiesvedības procesā, ja laulātie nedzīvo šajā dalībvalstī vai viņiem ir dažādu valstu pilsonības?

Vācijā un patlaban 16 citās Eiropas Savienības dalībvalstīs tiesību aktus, kas piemērojami laulības šķiršanai, kura saistīta ar tiesību normu kolīziju, reglamentē Padomes 2010. gada 20. decembra Regula (ES) Nr. 1259/2010, ar kuru īsteno ciešāku sadarbību attiecībā uz tiesību aktiem, kas piemērojami laulības šķiršanai un laulāto atšķiršanai (regula "Roma III"). Tiesību akti, kas norādīti regulā "Roma III", ir piemērojami neatkarīgi no tā, vai tie ir vai nav iesaistītas dalībvalsts tiesību akti.

Šī lapa ir daļa no tīmekļa vietnes "[Tava Eiropa](#)".

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [atsauksmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

Lapa atjaunināta: 26/01/2026

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.